

Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON)

Nieuws onder de ZON

In deze tweede nieuwsbrief van 2018 gaan we in op de aanhoudende droogte in het Rijn-Oost gebied. En we kijken vooruit op het te organiseren symposium in november. We leggen uit wat we gaan doen met De Werkplaatsen en we zetten enkele leuke pilot projecten in het zonnetje.

Zoetwater en Droogte

Op dit moment is het aanhoudend droog in Nederland. Voor de komende periode wordt weinig tot geen neerslag verwacht. Tot nu toe doen zich nog geen extreme problemen voor.

Dit kan echter veranderen nu de droogte en warmte doorzetten. Ook in het Rijn-Oost gebied.

Maatregelen die de waterschappen dan kunnen nemen zijn: Water zoveel mogelijk vasthouden in het gebied door de stuwpeilen te verhogen of waar mogelijk water in te laten in het gebied. Ook kunnen beregeningsverboden in worden gesteld. Dit kan per waterschap verschillen.

Voor de actuele informatie over droogte kijk op:

www.vechtstromen.nl;

www.wdodelta.nl;

www.wrij.nl

www.valleienveluwe.nl

De klimaatverandering zorgt voor een toenemende kans op watertekort in droge perioden. In het Delta-programma hebben de waterschappen en de andere overheden aangegeven hoe met klimaatontwikkeling omgegaan moet worden. Naast maatregelen in de watersystemen is ook verandering in gebruikspatronen gewenst. Omdat zoet water dus schaarser wordt moet er bewust mee worden omgegaan. Waterschappen, provincies, gemeenten, de landbouw, bedrijven en particulieren voeren momenteel een programma ter verbetering van de zoetwatervoorziening uit.

Symposium ZON en een nieuw maatregelenprogramma Zoetwater

Bestuurders en medewerkers uit Oost-Nederland kijken dan terug en vooruit!

Er is al veel gebeurd. Veel maatregelen zijn genomen om zuiniger en slimmer om te gaan met zoetwater en om meer regenwater de bodem te laten infiltreren. Dat is hard nodig. De droge periode van de laatste maanden gaat in de toekomst vaker voorkomen.

Tijdens het Symposium kijken we vooral vooruit. In 2022 start de tweede fase van uitvoering van het Deltaprogramma Zoetwater. Het Symposium is de officiële start van de tweede fase in regio Oost. Gezamenlijk gaan we werken aan nieuw maatregelenprogramma en een nieuwe Bestuursovereenkomst. Daarmee willen we ook voor de tweede fase van uitvoering weer een beroep doen op de middelen die uit het Deltafonds beschikbaar zijn voor zoetwatermaatregelen.

Ambtelijk wordt al gewerkt aan een nieuw maatregelenprogramma. Samen met vertegenwoordigers van gemeenten, waterschappen, provincies, de landbouw, beheerders van natuurterreinen en drinkwaterbedrijven zijn we op zoek naar maatregelen die bijdragen aan Waterbeschikbaarheid. Meestal, of misschien wel altijd, dragen die maatregelen ook bij aan andere doelen, zoals het tegengaan van wateroverlast, verbeteren waterkwaliteit en klimaatadaptatie. Voorbeelden van die maatregelen worden tijdens het Symposium gepresenteerd.

Het belang van een gezonde bodem

Op 24 april organiseerde de werkgroep ZON een landelijke zoetwatersessie bijeenkomst over het belang van een gezonde bodem voor Waterbeschikbaarheid.

Een aantal specialisten vertelden over de verschillende aspecten van een gezonde bodem: organische stof, het bodemleven, de fysisch-chemische kant en de bedrijfsvoering.

Piet Groenendijk (WUR), verwerkt klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) in één verhaal, met organische stof als voorbeeld. Hij stelt: *'Werken aan de bodem door organische stof te verhogen is een druppel in de emmer voor waterbeschikbaarheid, je zou moeten inzetten op het verbinden met klimaatmitigatie.'*

Romke Postma, NMI Agro, ging dieper in op organische stof in de bodem in relatie tot de beschikbaarheid van water.

Gerard Korthals (WUR en coördinator CSE), vertelde over de betekenis van duurzaam bodemleven voor zoetwater. In een handvol grond zitten meer organismen dan er mensen op aarde zijn. We moeten anders leren omgaan met bodemleven: soms bestrijden, maar vaker samenwerken.

Jan van Bakel, Bakelse Stroom, liet zien wat het effect is van organische stof op de hydrologie van de onverzadigde zone en het waterbeheer.

"Hoe hoger het humusgehalte is, hoe beter de waterbeschikbaarheid dus hoe geringer de droogteschade. Tevens is er minder kans op structuurbederf en het is beter voor het bodemleven".

Marco Arts van Aequator koppelde bodemverbetering aan de dagelijkse bedrijfsvoering van een landbouwer. Een gezonde bodem leidt tot verhoging van de gewasopbrengst, verbetering van de draagkracht en een betere vochtthuishouding. Het vraagt wel aanpassing in werkzaamheden van de boer en samenwerking met het waterschap.

De hoofdconclusies

- Werken aan de bodem is goed voor waterbeschikbaarheid.
- Bodem is de Basis: niet alleen voor agrarische productie, maar ook voor andere ecosystemendiensten zoals klimaatbestendig zoetwaterbeheer.
- Alle bodemaspecten zijn even belangrijk!

De Werkplaatsen

Bij veel waterprojecten, in stad en land, is aandacht voor wateroverlast. Echter, het is ook van belang aandacht te geven aan de toenemende kans op droogte en de gevolgen daarvan, vooral voor landbouw en natuur. In 2016 is een ZON realisatiestrategie opgesteld. Daarin staan gebiedsprocessen benoemd waarbij gewerkt wordt vanuit de praktijk. Bij een integraal gebiedsproces zijn alle betrokken partijen samen verantwoordelijk voor de juiste en volledige inbreng van de belangen vanuit de verschillende disciplines.

Om ervaring op te doen met de aanpak van de realisatiestrategie worden er dit jaar bij 3 gebiedsprocessen Werkplaatsen gehouden waarbij gebruiker en waterbeheerders met elkaar in gesprek gaan over de plek van zoetwater in hun gebied.

Een Werkplaats is een werkvorm, gericht op het verbinden van theorie en praktijk. Medewerkers met verschillende achtergronden en ervaringswerelden – en bij voorkeur ook bestuurders – werken enkele dagdelen intensief samen om een complex (water)vraagstuk op te lossen of een plan te maken en van elkaar te leren.

Doelstellingen

De inzet is om kosten te reduceren, de kwaliteit te vergroten en (nieuw) vakmanschap te waarderen en versterken. Iedere Werkplaats heeft een werkend principe als resultaat. In de drie ZON Werkplaatsen zijn een inhoudelijke en een leerdoelstelling benoemd.

De inhoudelijke doelstelling gaat om het vergroten van het klimaatbewustzijn en het laten indalen van de ZON-realisatiestrategie. Uit ervaringen met Werkplaatsen blijkt dat het nemen van goede maatregelen in de praktijk eigenlijk helemaal niet zo moeilijk is, omdat op basis van nuchter boerenverstand en ervaringskennis de problematiek hanteerbaar wordt gemaakt.

De tweede doelstelling is: het opleiden van medewerkers bij onder andere waterschappen en provincies om zelf Werkplaatsen op te zetten en te begeleiden.

De Werkplaatsen worden gehouden in de gebieden Het Klooster, Hoenwaard en Vledders en Leijer Hooilanden.

Pilotprojecten

Demonstratiebedrijf met peil gestuurde drainage

In het Drentse Zuidwolde stelt melkveehouder Neppelenbroek zijn bedrijf "Boeren met bodem en water" beschikbaar als demonstratiebedrijf. Maatschap Neppelenbroek is gelegen direct naast natuurgebied Het Zwarte Gat. Dit natuurterrein van Het Drentse Landschap vraagt om andere waterpeilen dan het agrarische bedrijf. Het natuurgebied heeft te maken met verdroging, waardoor het grondwaterpeil hoog moet staan. Onder de vlag van het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) hebben LTO, het Drentse Landschap en het waterschap

Drents Overijsselse Delta samen met Neppelenbroek gewerkt aan een optimaal water- en bodemsysteem. Het DAW streeft naar een hogere landbouwproductie en een verbeterde waterkwaliteit en waterkwantiteit.

Hoe werkt het?

Langs de watergang van het waterschap is een extra sloot gegraven. Deze sloot heeft een eigen waterpeil, waarop het drainagesysteem is aangesloten. De agrariër kan zo met innovatieve maatregelen zijn eigen landbouwpercelen ontwateren in natte periodes en zorgen voor meer water in droge periodes. Ook de aangrenzende natuurgronden profiteren van dit nieuwe watersysteem.

Pilot Haaksbergen

René Asbreuk is veehouder in een gebied waar waterschaarste een grote rol speelt. Zijn maisperceel van 5,8 hectare grenst direct aan de waterzuivering van Haaksbergen.

Samen met waterschap Vechtstromen nam Asbreuk zeven jaar geleden het initiatief om in een proef te kijken of effluent van de RWZI via peilgestuurde drainage voor zijn eigen land hergebruikt kon worden. Zo blijven grondwaterstand en bodemvochtgehalte op peil.

Asbreuk stelde zijn maisperceel beschikbaar, terwijl het waterschap de drainage aanlegde en nu proeven uitvoert. "Het is een win-winsituatie; Twents noaberschap", aldus Asbreuk. Hij is tevreden over de eerste resultaten. "De mais doet het goed. En ik hoef niet meer zelf te beregenen". Door het effluent in het grondwater zakt regenwater dat in de zomer valt niet meer zo snel weg. Dat betekent dat het gewas dit regenwater beter benut.

De kwaliteit en de gevolgen voor de bodem worden zorgvuldig gemonitord. En die resultaten zijn positief. Zo komt effluent nauwelijks bij de wortelzone van de mais. *Bron: Boerderij 5 juni 2018*

Agenda 2018

3e kwartaal	Voorbereiding 2 ^e fase (2022-2027) Uitvoering ZON maatregelen. Versterken contacten met de gemeenten, start aanpassen lijst ZON maatregelen voor 2 ^e fase, Symposium najaar
4e kwartaal	Midterm review (landelijke tussenevaluatie)
31 oktober	RBO-vergadering
1 november	Deltacongres, IJsselhallen Zwolle
22 november	ZON Symposium Fooddock Deventer

Het project

Zoetwatervoorziening Oost-Nederland is een project van het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Rijn-Oost. Door de klimaatverandering zullen perioden van droogte langer aanhouden en vaker voorkomen. In gebieden waar niet of nauwelijks sprake is van wateraanvoer, kan die droogte schade opleveren voor de economie, de natuur en de leefomgeving. We moeten regionaal, maar ook landelijk, actie ondernemen. Zoetwatervoorziening Oost-Nederland levert de regionale inbreng in het deelprogramma 'Zoetwater' van het Deltaprogramma.

Met deze nieuwsbrief brengen wij u op de hoogte van de laatste stand van zaken van het project. Het project Zoetwatervoorziening Oost-Nederland is een samenwerkingsverband tussen de provincies Overijssel, Drenthe, Gelderland en Utrecht, de waterschappen Drents Overijsselse Delta, Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe en Vechtstromen en de gemeenten. Het totale gebied wordt Regio Oost genoemd.

Colofon

Uitgave: juli 2018

Realisatie: Kernteam Zoetwatervoorziening Oost-Nederland

Projectleider: Geert Groenewold
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Meer informatie?

Of wilt u zich aanmelden, afmelden of wijzigingen doorgeven met betrekking tot deze nieuwsbrief? Neem contact op met: projectsecretaris: Peter Roozenbeek, peterroozenbeek@wdodelta.nl
088 233 20 06